

РАЗПОРЕЖДАНЕ

№ 140027

гр. София, 08.11.2023 г.

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 182, в закрито заседание на осми ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Я.Е.В.П.

като разглежда докладваното от Я.Е.В.П. Частно гражданско дело № 20231110147780 по описа за 2023 година

Производството е по чл. 411, ал. 2, т. 2 и 3 от ГПК.

Образувано е по заявление за издаване на заповед за незабавно изпълнение по чл. 417 ГПК от /ФИРМА/ (с предишно наименование /ФИРМА/) срещу В. С. А. за следните суми: 4 020,23 лв., представляваща 12 вноски с настъпил падеж в периода от 30.06.2021 г. до 18.07.2022 г. включително по договор за обратен лизинг № 828 от 9.11.2020 г. със задължително придобиване на собствеността върху лизинговия актив, 7 915,22 лв., представляваща договорна лихва по договор за обратен лизинг № 828 от 9.11.2020 г., дължима по 12 вноски с настъпил падеж в периода 30.06.2021 г. до 18.07.2022 г., както и лихва за забава в размер от 1594 лв. за периода от 1.07.2020 г. до 17.08.2023 г.

Заповед за изпълнение и издадена за следните суми: 4 020,23 лв. главница и 1594 лв. – законна лихва, както и за разноските, съразмерно с уважената част от заявлението.

По отношение на сумата, претендирана за договорна възнаградителна лихва, съдът намира, че заповед за изпълнение не следва да се издава.

В конкретния случай вземанията се претендират по договор за обратен лизинг, по силата на който на физическото лице потребител е предоставено кредитиране, поради което приложение намират разпоредбите на ЗПК, съответно ЗЗП – в този смисъл чл. 3, ал. 3 ЗПК.

На основание чл. 411, ал. 2, т. 2 ГПК, съдът отхвърля искането за издаване на заповед за изпълнение, когато то е в противоречие със закона или с добрите нрави.

На основание чл. 411, ал. 2, т. 3 ГПК съдът следи служебно за наличието на неравноправни клаузи в договор, сключен с потребител, като ако констатира такива или е налице обоснована вероятност за това, заявлението се отхвърля.

Представен е договор за обратен лизинг № 828 от 9.11.2020 г. с нотариална заверка на подписите, от който е видно, че на потребителя е предоставен за ползване лизингов актив – лек автомобил, срещу което лизингополучателят се задължава да заплати на лизингодателя уговорените в

договора суми и да придобие собствеността върху лизинговия актив. Общият размер на лизинга е 23 000 лв. договорен е лихвен процент в размер от 40%, фиксиран за срока на договора. Годишният процент на разходите е в размер от 48,21%. Срокът на лизинга е 48 месеца. Общата сума, дължима от потребителя, е 46 419,85 лв.

Следва да се отбележи, че относно уговарянето на размера на дължимото възнаграждение, в случая под формата на възнаградителна лихва по договора за обратен лизинг, законът не поставя императивно изискване. При определяне на този размер страните са ограничени от правилото на чл. 9 ЗЗД /императивните норми на закона и добрите нрави/. Приложимо е и правилото на чл. 19, ал. 4 ЗПК, доколкото обратният лизинг се явява форма на инвестиционно кредитиране, а страна по същия е потребител. Размерът на лихвения процент участва при образуване размера на ГПР.

Съдът приема, че съдебната практика по въпроса за съответствието на възнаградителната лихва по необезпечени съглашения за кредитиране с добрите нрави, продължава да е актуална и след изменението на ЗПК и разписването на правилото на чл. 19, ал. 4 ЗПК.

С Определение № 527 от 9.06.2022 г. на ВКС по гр. д. № 151/2022 г., III г. о., макар да не е допуснал касационно обжалване по поставения с касационната жалба въпрос „Актуална и приложима ли е, след влизането в сила на 23.07.2014 г. на разпоредбата на чл. 19, ал. 4 ЗПК, практиката на ВКС, според която нищожни поради противоречие с добрите нрави при необезпечени кредити са клаузите за лихви, надвишаващи трикратния размер на законната лихва?“, върховният съд е възприел следното:

Нищожни са договорите, които противоречат на закона или го заобикалят, както и договорите, които накърняват добрите нрави, включително и договорите върху неоткрити наследства (чл. 26 ЗЗД). Видно от съдържанието на нормата, законодателното уреждане на случаи, в които договор или клауза от него ще е нищожна, когато при нормативната уредба законодателят се е ръководел от принципа добрите нрави да не се накърняват, привързва нормативно уредената хипотеза към основание на чл. 26, ал. 1 предл. първо ЗЗД, без да изключва преценката на съда за недействителност поради противоречие с добрите нрави за неуредените хипотези. Накърняване на добрите нрави е налице, когато договорната свобода се използва от едната страна, за да възложи на другата несъразмерни тежести, като се възползва от по-неблагоприятното ѝ положение. Преценката за нищожност поради накърняване на добрите нрави се прави за всеки конкретен случай към момента на сключване на договора. Съгласно Решение № 285 от 12.06.2019 г. на ВКС по гр. д. № 1511/2018 г., IV Г.О., решение по гр. д. № 2944 по описа за 2021 г. III Г.О. и др. добрите нрави не са писани, систематизирани и конкретизирани правила, а съществуват като общи принципи или произтичат от тях, като за спазването им (например иск за присъждане на неустойка, вземания с възнаградителен или санкционен характер, включително лихви и годишен процент разходи по потребителски кредити) съдът следи служебно. Един от тези принципи е принципът на справедливостта, който в гражданските и търговските правоотношения изисква да се закриля и защитава всеки признат от закона интерес. Такъв е несъмнено интересът на потребителя при сключен от него договор за кредит. В своята практика ВКС

последователно е приемал, че противоречаща на добрите нрави е уговорка, предвиждаща възнаградителна лихва, надвишаваща трикратния размер на законната лихва, а за обезпечени кредити- двукратния размер на законната лихва.

В този смисъл са Решение № 1270 от 9.01.2009 г. по гр. д. № 5093/2007 г. на ВКС, II г. о.; Определение 901 от 10.07.2015 г. по гр. д. № 6295/2014 г. на ВКС, IV г. о. и др.

Съгласно разпоредбата н чл. 19, ал. 4 ЗПК (ДВ бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.), годишният процент на разходите не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с постановление на Министерски съвет на Република България.

Съдът следи служебно за наличието на неравноправни клаузи по договор за кредит, сключен с потребител, както и за вероятната им недействителност. От друга страна на основание чл. 411, ал. 2, т. 2 ГПК, съдът следи и за противоречието на искането за издаване на заповед за изпълнение със закона и добрите нрави. Засилената роля на съда да следи за нищожност на договорите, едно от основанията за което е и противоречието на договора с добрите нрави, е доразвита законодателно с приемането на чл. 7, ал. 3 ГПК (ДВ бр. 100/2019 г). и в практиката на ВКС с приемането на Тълкувателно решение № 1 от 27.04.2022 г. по тълк. дело № 1/2020 г. на ОСГТК на ВКС, с което е очертан обсега на служебната преценка, включително при договори накърняващи добрите нрави, като самостоятелно основание за недействителност.

Приемането на норми като визираните в чл. 19, ал. 4 и ал. 5 ЗПК според ВКС в цитираното определение не представляват законов регламент с пряко значение за преценката на съда в кои случаи и в каква степен договорни възнаградителни вземания за лихви при надвишаване на определения от Министерски съвет процент на законна лихва, противоречат на добрите нрави и не изключват тази преценка за случаи, при които оскъпяването е под посочения в закона праг на годишния процент на разходите. Когато законодателят, ръководейки се на свой ред от изтъкнатите по-горе принципи, които прилага и съдът, въведе норма като коментираната, нейното нарушаване влече нищожност поради противоречие със закона, което именно правно положение съдът императивно е длъжен да съобразява в обсега на дължимата защита и санкция. **Това положение не изключва съдебната проверка за съответствие на всеки договор с добрите нрави**, включително след влизане в сила на норма, посочила законодателно максималния праг на търпимост за някои уговорки, в този смисъл и крайна граница за годишния процент разходи по потребителски кредит, чието прекращаване пряко влече нищожност съгласно чл. 22 ЗПК.

Противоречието на клауза от договора с добрите нрави е самостоятелно основание за нищожност, за което както се посочи по-горе, съдът има задължението да следи служебно във всяка фаза на производството, включително в заповедното производство.

В конкретния случай е уговорена възнаградителна лихва от 40,00 % годишно, при стойност на лизинговия актив 23 000,00 лева. Размерът на

възнаградителната лихва за срока на договора е 23 419,85 лева, поради което същата се явява уговорена в противоречие с добрите нрави, като равняваща се на четирикратния размер на законната лихва и надхвърляща стойността на лизинговия актив.

По изложените съображения съдът приема, че клаузата за възнаградителна лихва е нищожна поради противоречието ѝ с добрите нрави, а същата се явява и неравноправна, предвид обстоятелството, че потребителят е икономически по-слабата страна и не разполага с възможност да влияе върху съдържанието на договора.

Така мотивиран, съдът

РАЗПОРЕДИ:

ОТХВЪРЛЯ заявление вх. № 239549/28.08.2023 г. за издаване на заповед за изпълнение по чл. 417 ГПК, в частта, с която се иска В. С. А., ЕГН *****, да заплати на /ФИРМА/, ЕИК *****, сумата в размер от 7 915,22 лв., представляваща договорна лихва по договор за обратен лизинг № 828 от 9.11.2020 г., дължима по 12 вноски с настъпил падеж в периода 30.06.2021 г. до 18.07.2022 г.

Разпореждането подлежи на обжалване пред Софийски градски съд в едноседмичен срок от съобщението.

Съдия при Софийски районен съд: _____